

Нек'ти породица живи у епохи промена!

Старо кинеско проклетство

Пре 33 године прочитао сам у некаквој научно-популарној књижици да ће кроз 30 година на Земљи нестати нафте, за 60 година гаса, а кроз 120 година угља. Због угља се нисам јако узрујавао. Чак и као дванаестогодишњак, нисам рачунао да ћу доживети старост библијских праотаца. А ето, ситуација са нафтом мене је тада страшно онерасположила. Како то – мислио сам тада – биће ми једва преко 40, а нафте већ неће бити. Како ћемо тада живети? Чиме ћемо путовати? Тада ћу већ имати своју децу, и шта ћемо ми радити без нафте? Једино што ме је тада барем некако умирило била је мисао да ће паметни научници, сигурно, за тих 30 година нешто смислити, како живот Земљанима и без нафте не био сувише суморан.

Мени је већ добрано преко 40 година. Моја ћерка за два месеца пуни 18. Проблем нафте која нестаје мене нимало не брине (хтео сам да ставим „прецизнију дефиницију“, али сам помислио да у солидном часопису неће проћи из цензорских разлога), већ више од четврт века. Помало ме узнемирава могућност наглог пада цена нафте наредних месеци, јер то заиста може да негативно утиче на животни стандард и потрошњу моје породице и још 140 милиона руских грађана.

Ипак, на једно питање, које ме је мучило током многих година, ја заиста нисам могао да

Пише: Игор Берјозин
недеља, 05 август 2012 14:04

нађем одговор. Ако са истраженим, за експлоатацију погодним залихама енергената, заиста ствари стоје тако јадно како говоре разни „редовни посетиоци римских клубова“, ког ђавола они и њихови пријатељи са манијачком тврдоглавошћу коче развој једине реалне алтернативе нафти и гасу – атомске електроенергије?

Шта стоји иза пароле „смањивања потрошње“?

Прихватање идеје и идеологије ограничености кључних ресурса може да има три практичне последице:

-

штедљивост и смањивање потрошње;

-

трагање за новим изворима и принципијелно новим ресурсима;

-

појачавање борбе за постојеће ресурсе.

Током пет хиљада година седелачке историје човечанства, кључни ресурси око којих се водила огорчена борба били су земља и вода. Они су обезбеђивали исхрану. Сва историја древног Египта, у најмању руку, нама познати део ње, јесте историја борбе за контролу над „природном машином“ – водоплавном долином Нила. Пре хиљаду година, стратешким ресурсима придодати су метали, укључујући злато и сребро, зачине и свилу. Крсташки походи нису били ништа друго до двовековна идеолошки интерпретирана битка за контролу над кључним трговачким путем тог времена и стратешким ресурсима с почетка другог миленијума наше ере. Изгубивши ту битку на Блиском истоку у XIII веку, Европљани су два века доцније „предали“ (не без борбе) контролору ресурса сву Источну Европу. А заустављање навале Отоманске империје на Европу, успело је тек крајем XVII века, у бици код Беча. Немогуће је не приметити да су у то време Европљани већ пронашли други извор стратешких ресурса – Нови свет.

Пре 150 година, када је измишљено нафтно поље (гас), његова контрола над енергетским ресурсом у Кини је била једнако тешка као и данас. Ипак, „Гуђи рат“, који је трајао од 1839. до 1842. године, није довео до никакве мере смањивања потрошње. Уместо тога, она је само повећала. То је био још један пример како се борба за контролу над ресурсима може завршити противник или свеопшти пораз нације као резултат грађанског рата. После рушења Западне римске империје у V веку нове ере, Латини, Келти, Германи и други народи који су насељавали Западну Европу, прешли су са месне, млечне и рибље исхране на ону у чијој је основи била храна биљног порекла – жита, гљиве, јагодичасти плодови и траве. Резултат је била физичка деградација Европљана. Средња висина одраслог мушкарца у X веку нове ере, спустила се до 150 цм, жене до 145 цм. Средња тежина мушкарца до 45 кг, жене до 40 кг. Погледајте оклопе витезова и хаљине дворских дама у музејима. Данас, не би сваком једанаестогодишњем школарцу и девојчици они стајали таман. Чак и почетком XVII века, мушкарац од 185 цм, сматрао се гигантом. Управо ту висину имао је Портос у делу „Три мускетара“ Александра Диме.

У XX веку, постојано смањивање нивоа потрошње, преживели су Немачка (два пута), Русија (два пута), многе афричке државе (после ослобођења од колонијалне зависности), Јапан и Кина.

Предлози који се сада понекад чују, да се смањи ниво потрошње Кине и Индије, изгледају нарочито цинично. Потрошња у Кини по становнику данас је 7,5 пута нижа него у Јапану, Британији и Француској, 8,5 пута нижа него у Немачкој, 11 пута нижа него у САД. У Индији, потрошња по становнику је 10 пута нижа од оне у Јапану и Британији, а 16 пута нижа од оне у САД.

Пише: Игор Берјозин
недеља, 05 август 2012 14:04

Фактички, измишљени проблем „недостатка ресурса“ повезан је са тим да Кина и Индија хоће да обезбеде својим земљама ниво потрошње макар 20-25% од нивоа САД (тада би то био управо просечни светски ниво потрошње), а не 6-9% као данас. А зарад тога, тим државама је неопходно да три пута увећају свој удео у светској потрошњи, уз смањење удела „златне милијарде“ барем за 20-25%. А зашто богате државе не би добровољно смањиле свој удео и свој хипертрофиран обим потрошње?

Кризе економских модела

За САД и Западну Европу, смањење потрошње, и чак само темпа раста потрошње, представља крах текућег модела капитализма, „друштва свеопште брзе потрошње и финансијских мехура“, који је пре 65 година заменио модел капитализма монополске конкуренције.

Модел монополског капитализма у последњој четвртини XIX века, са своје стране, заменио је модел слободне конкуренције, који је, проживевши у Европи и САД око 60 година, скончао сломом на Бечкој ефектној берзи 8. маја 1873. године. После тог колапса, следила је петогодишња светска криза, коју је познати економиста Елвин Хансен назвао великом депресијом XIX века. Из те депресије, капитализам је изашао већ обновљен, у својој новој монополској верзији.

Ма какве рекламације подносили монополском моделу (спреман сам одмах да се сагласим са свим оптужбама – за грабежљивост, неправичност, агресивност, похлепу) једно је неспорно – 85% становништва земаља Запада, укључујући раднике и фармере, у

Пише: Игор Берјозин
недеља, 05 август 2012 14:04

оквирима монополског модела почетком XX века, имали су знатно виши животни стандард и ниво потрошње него њихови дедови и бабе у оквирима модела слободне конкуренције средином XIX века.

О датуму „почетка краја“ монополског модела, спорови се воде до данас. Једни сматрају да је у питању 29. октобар 1929. године. Други – 28. јун 1914. године. Период потпуног завршетка овог модела јасније је дефинисан – друга половина четрдесетих. Управо у том периоду, почело се са изградњом новог модела капитализма у идеолошки привлачном омоту „друштва свеопште потрошње и једнаких могућности“. А суштински, то је историчарима добро познат модел Римске империје, када се „грађанима Рима“ обезбеђивао високи ниво потрошње „хлеба и игара“ на рачун неравноправне размене са периферијом и освајања нових земаља. Тај модел одлично функционише (а порцији исхране и начину живота римског плебејца данас могу да се диве не само украјински пензионери и кинески сељаци, већ и америчка нижа средња класа), управо дотле док војна сила омогућава освајање нових ресурса и подржавање неравноправне размене.

Али, ако се у древном Риму све одржавало на војној сили и римском праву, које се зарад циљева управљања показало далеко ефикаснијим системом од „обичног“ права, савремена „атлантистичка империја“ држи се (држала се до последњег времена) на војној сили и усавршеном финансијском моделу развоја, који се, помало упрошћено, може назвати моделом „казина са бесконачно удвостручујућим улозима“. А такође, и на социјалном консензусу, чији се смисао своди на следеће – елита обезбеђује плебсу „хлеба и игара“, а плебс се наслађује животом/потрошњом и не уплиће се у политику.

Капитализму „свеопште потрошње и финансијских мехурова“ могуће је поднети мноштво различитих оправданих рекламација. Хајдемо одмах да се са њима сагласимо. Једно је неспорно – 85% становништва САД, Јапана, земаља Западне Европе, имало је 1980-тих, 1990-тих, чак и 2000-тих година, знатно виши животни стандард и ниво потрошње, него њихове бабе и деде 1910-тих, 1920-тих, да не говоримо о тридесетим годинама XX века, у оквирима монополског модела.

И пре него што се порадујемо томе, што овом моделу капитализма, по свој прилици, долази крај, треба размислити о томе, да прелазни период ка новом моделу друштвеног уређења, чије се контуре данас чак ни не називају – јесте та иста „епоха промена“ из старог кинеског проклетства.

И прво што ће се десити у „ситим државама“, чак и у случају бојажљивог покушаја смањивања нивоа потрошње, јесте рушење социјалног консензуса, што ми већ посматрамо у виду парола „Окупирај Волстрит“, „казни банкаре“, „хапси корупционаше“, „похарај продавнице“, тако да је трансфер „империјалистичког рата у грађански“ сасвим реална опасност, могућност. Цитирам – „међу становништвом многих земаља света, расте убеђење да се економска добра у њиховим државама распоређују непоштено. Према истраживању Globescan за BBC, у то је уверено више од половине житеља 17 од 22 државе. У то да су добра непоштено расподељена, уверено је 92% испитаника у Шпанији, више од 80% у Француској, Јужној Кореји и Чилеу. У САД тај показатељ износи 65%, а у Великој Британији – 61%. Експерти примећују, да са нивоом благостања расте и степен незадовољства животом и акцијама држава. Ма како чудно, грађани управо развијених успешних земаља, све више упадају у депресију. Русија такође демонстрира стабилно висок ниво незадовољства расподелом богатстава (77,5%). Руски грађани су незадовољни тиме како се расподељују приходи, и сматрају да већи део средстава одлази у џепове олигарха. У факторе који формирају неправедну расподелу материјалних богатстава у држави, могу се уврстити корупција, слаба законодавна база и мноштво препрека на путу реализације предузимачке делатности” (извор података – истраживачки холдинг „Ромир”).

Para bellum

Реална алтернатива нафти (гасу) као извору енергије постоји! То је атомска енергија. Сви разговори о њеној опасности јесу демагогија и бесмислице. На аутопутевима света, сваке године погине пола милиона људи. Још један милион се осакати и изгуби способност за рад. Неколико милиона људи годишње доживи озбиљне трауме. Зашто они који су „забринути за безбедност“ не захтевају тренутну тоталну забрану производње и експлоатације аутомобила? Сваке године по целом свету, руши се 10-15 авиона и гине неколико хиљада људи. Зашто се стотине милиона путника не преместе на „безбеднији“ транспорт? Да, за 50 година, у светској атомској енергетици било је 10-15 озбиљних хаварија. Са људским жртвама. И следећих 50 година биће 10-15, а можда чак и 20-25 хаварија. То је једна од цена за јефтин извор енергије за тај свет. И, уосталом, Русија у тој сфери, на том тржишту, има врло добре, јаке конкурентске позиције. Зато, било која размишљања на тему ограничавања, смањивања, дискриминације атомске енергетике треба да посматрамо као злонамеран напад на наше националне интересе.

Иза проблема оскудице ресурса крије се борба за контролу над њима

Пише: Игор Берјозин

недеља, 05 август 2012 14:04

